

Ecologisch werkprotocol vogels

In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied Landgoed Bergvliet, Oosterhout

Opstellers: L. Boon

Ecologisch werkprotocol vogels

In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied Landgoed Bergvliet, Oosterhout
Opsteller(s)	L. Boon
Datum	12-12-2013
Versienummer	02
Rapportkenmerk	ER20131029v02
Aantal pagina's	55
Opdrachtgever	Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Contactpersoon	D. Nijsten
Collegiale toets	F.A. van Meurs
Wijze van citeren	Boon, L., 2013. Ecologisch werkprotocol vogels. In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied Landgoed Bergvliet, Oosterhout. Rapportkenmerk ER20131029v02. Ecoresult, Dordrecht

Ecoresult
Schipbeekstraat 148
3313 AS Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2013

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel.....	3
1.3 Leeswijzer	3
2 Betrokken ecologisch deskundige	5
2.1 Contactgegevens ecologisch deskundige.....	5
3 Werkwijze.....	7
4 Omschrijving plangebied	9
5 Onderzoeksresultaten.....	11
5.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.....	11
5.2 Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten.....	11
5.3 Algemene vogels.....	11
5.4 Samenvatting onderzoeksresultaten.....	12
6 Activiteiten.....	13
6.1 Voorgenomen activiteiten.....	13
6.2 Nieuwe situatie	13
7 Effectbeoordeling	15
7.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.....	15
7.2 Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten.....	15
7.3 Algemene vogels.....	16
7.4 Samenvatting effectbeoordeling.....	16
8 Maatregelen.....	19
8.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	19
8.2 Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten.....	21
8.3 Algemene vogels.....	21
9 Parafenblad.....	23
10 Conclusies en aanbevelingen.....	25
10.1 Conclusie	25
10.2 Aanbevelingen.....	26
11 Geraadpleegde bronnen	29
11.1 Literatuur.....	29
11.2 Internet.....	29
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet.....	31
Bijlage 2 Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	37
Bijlage 3 Lijst vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten	39
Bijlage 4 Alle waarnemingen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.....	41
Bijlage 5 Alle waarnemingen vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten.....	45
Bijlage 6 Alle waarnemingen algemene vogels.....	49

1 Inleiding

In opdracht van Sagro Milieu Advies Zeeland B.V. heeft Ecoresult een ecologisch werkprotocol opgesteld voor het plangebied genaamd Landgoed Bergvliet te Oosterhout. Dit werkprotocol is opgesteld voor vogels. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.

1.1 *Aanleiding*

Aanleiding voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol vogels is de voorgenomen ontwikkeling van diverse percelen op Landgoed Bergvliet aan de Salesdreef 3 te Oosterhout ten behoeve van verblijfsrecreatie in combinatie met wellness/wellbeing-voorzieningen. Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op onder andere broedende vogels. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden.

1.2 *Doel*

Het doel van dit ecologisch werkprotocol is het benoemen van maatregelen die schadelijke effecten op beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet (zie bijlage 1) voorkomen. De maatregelen zijn benoemd voor:

- Het waarborgen van de functionaliteit.
- Het waarborgen van de gunstige staat van instandhouding.
- Invulling te geven aan de zorgplicht.

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden achtereenvolgens de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de activiteiten, de effectbeoordeling, de maatregelen en parafenblad uitgewerkt en afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

2 Betrokken ecologisch deskundige

Bij de activiteiten is Ecoresult betrokken als ecologisch deskundige. Ecoresult biedt ecologisch advies en voert ecologisch onderzoek uit. Sinds 2007 heeft Ecoresult als ecologisch adviesbureau een kring van opdrachtgevers opgebouwd onder overheden, bedrijven en particulieren. Ecoresult begeleidt projecten op het gebied van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, (beschermde) planten en dieren en habitatten. Ecoresult biedt ecologisch advies voor onder meer natuur wet- en regelgeving. Wij adviseren onder andere bij een ruimtelijke ingreep. Ecoresult voert ecologisch onderzoek uit voor onder andere inrichting, beheer en ruimtelijke ingrepen. Dit flora- en faunaonderzoek is te gebruiken voor bijvoorbeeld de Flora- en faunawet, nieuwbouw en natuurbeheer.

2.1 *Contactgegevens ecologisch deskundige*

Contactpersonen vanuit Ecoresult voor dit project zijn:

Dhr. A. (Anton) van Meurs

06 28 36 11 47

antonvanmeurs@ecoresult.nl

Dhr. L. (Leon) Boon

06 48 61 95 02

leonboon@ecoresult.nl

Overige gegevens:

Ecoresult

078 75 184 12

info@ecoresult.nl

www.ecoresult.nl

3 **Werkwijze**

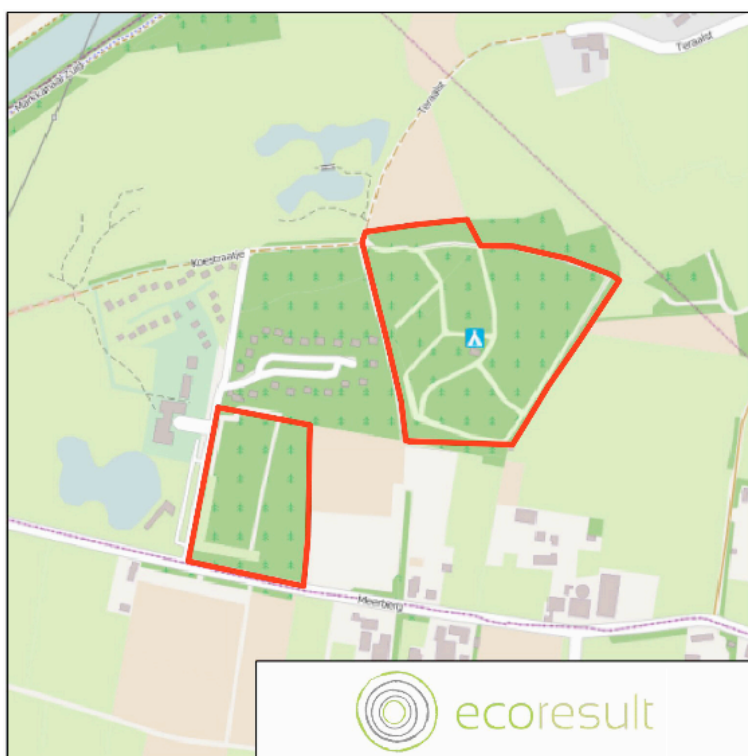
In het voorliggende ecologisch werkprotocol worden de maatregelen zoals aanbevolen in de Quicksan flora en fauna (Nijsten, 2013) nader uitgewerkt. Aanvullend zijn twee extra veldonderzoeken uitgevoerd naar vogels. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd op 14 juni en 1 juli 2013 met inachtneming van de Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek (Van Dijk et al, 2011).

4 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Salesdreef, te Oosterhout, tussen Oosterhout en Breda en ten zuiden van het Markkanaal. Het plangebied beslaat twee deelgebieden:

1. Het Poortperceel: een bosperceel met een oppervlakte van 2,6 hectare. Het bosperceel bestaat uit een eikenlaan met daartussen naaldbos- en gemengde bosopstanden.
2. Bergvlietse Bossen: dit perceel met een oppervlakte van 5,8 hectare herbergt een natuurcamping. Verspreid over deze camping staan enkele eenvoudige houten gebouwen. Het betreft een gemengd bos.

Het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1 Ligging Landgoed Bergvliet (rood omkaderd). Linksonder het Poortperceel, rechtsboven de Bergvlietse Bossen. Kaartbron: OpenStreetMaps

5 Onderzoeksresultaten

5.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten*

In het plangebied is een voortplantingsplaats en functioneel leefgebied aangetroffen van buizerd. Op 14 juni werd een jong op het nest waargenomen. Op 1 juli zat het jong op takken rondom het nest. Daarnaast zijn gierzwaluw en sperwer waargenomen (alle betreffende het zogenaamde categorie 1-4-soorten). Voortplantingsplaatsen van beide soorten zijn niet aangetroffen. Voor sperwer fungeert het plangebied wel als functioneel leefgebied (foerageergebied) getuige de diverse prooiresten en meerdere waarnemingen van jagende dieren. Er is geen indicatie dat sperwer in het plangebied heeft gebroed. Maximaal één vogel werd waargenomen, roepende of bedelende jongen zijn niet aangetroffen. De gierzwaluw is alleen overvliegend waargenomen, van een directe binding met het plangebied was geen sprake. Zie bijlage 2 voor een lijst van alle soorten met jaarrond beschermde nesten. Zie voor een overzicht van al de waarnemingen bijlage 4.

5.2 *Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten*

In het plangebied zijn acht vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn (zogenaamde categorie 5-soorten). Het gaat om boomklever, boomkruiper, ekster, groene specht, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai. Het plangebied is voor al deze soorten potentieel geschikt als voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied. Er zijn veel indicerende waarnemingen gedaan die deze functies bevestigen zoals zang, balts, foerageren en rusten. Zie bijlage 3 voor een lijst van alle soorten met niet jaarrond beschermde nesten. Zie voor een overzicht van al de waarnemingen bijlage 5.

5.3 *Algemene vogels*

In het plangebied zijn zestien vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. Het gaat om gaai, goudhaan, holenduif, houtduif, kauw, kruisbek, kuifmees, merel, roodborst, staartmees, tjiftjaf, tuinfluiter, vink, winterkoning, zanglijster en zwartkop. Het plangebied is voor al deze soorten potentieel geschikt als voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied. Er zijn

veel indicerende waarnemingen gedaan die deze functies bevestigen zoals zang, balts, foerageren en rusten. Zie voor een overzicht van al de waarnemingen bijlage 6.

5.4 *Samenvatting onderzoeksresultaten*

In het plangebied:

- Is een voortplantingsplaats en functioneel leefgebied aangetroffen van buizerd (een zogenaamde categorie 1-4-soort).
- Is functioneel leefgebied aangetroffen van sperwer (een zogenaamde categorie 1-4-soort).
- Zijn acht vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn (zogenaamde categorie 5-soorten).
- Zijn zestien vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik.

6 Activiteiten

6.1 *Voorgenomen activiteiten*

De voorgenomen activiteiten ter plaatse van het Poortperceel betreffen het realiseren van een hotelcomplex met bijbehorende voorzieningen ten behoeve van well-being en zorg. De situering van het hotelcomplex wordt voorzien aan de noordzijde van het poortperceel. Hiertoe zal met name in het noordwestelijk deel van het Poortperceel een deel van het bomenbestand worden gerooid en zal het terrein worden heringericht. Op het perceel Bergvlietse Bossen worden de bestaande opstallen gesloopt, zal een deel van het terrein bouwrijp worden gemaakt ten behoeve van de bouw van circa 80 vakantiewoningen. Daarnaast worden de natuurlijke waarden aan de noordzijde van het perceel versterkt. De initiatiefnemer is niet voornemens hier bomen te rooien.

6.2 *Nieuwe situatie*

Ter plaatse van het noordwestelijk deel van het Poortperceel wordt de bouw van een wellbeing-centrum en hotel voorzien (zie ook afbeelding 2). Het zuidelijk deel van het Poortperceel wordt ingericht als parkeerterrein. Gestreefd wordt naar het zoveel mogelijk handhaven van bestaande lijnen in het perceel.

Ter plaatse van de Bergvlietse Bossen worden 80 vakantiewoningen voorzien, ontsloten middels infrastructuur. Het is de bedoeling dat de bomen zoveel gespaard blijven. Gedetailleerde tekeningen zijn nog niet beschikbaar.

Afbeelding 2 Impressie inrichtingsprincipe Poortperceel. Bron: Ruimtelijke onderbouwing Landgoed Bergvliet, blz. 50

7 Effectbeoordeling

7.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten*

In het plangebied is een voortplantingsplaats en functioneel leefgebied aangetroffen van buizerd. Voor sperwer fungeert het plangebied als functioneel leefgebied (foerageergebied). Er kan niet worden uitgesloten dat de voortplantingsplaats van buizerd door de activiteiten wordt verstoord waardoor het nest permanent wordt verlaten. Zowel gedurende de uitvoering van de voorgenomen activiteiten als in de nieuwe situatie kan verstoring optreden door voornamelijk geluid, licht en optische verstoring. De activiteiten bevinden zich binnen de storingsafstand voor buizerd (minimaal 75 m., Bron: Soortenstandaard Buizerd). De voortplantingsplaats zelf wordt niet vernietigd of beschadigd. De kap van het perceel waarin het nest aanwezig is, wordt niet voorzien. De verstoring is daarbij naar verwachting niet van wezenlijke invloed op de populatie van de soort, echter doordat de rust rondom het nest verdwijnt is er een kleine kans op een significante aantasting van de verspreiding. Voor de verstoring op buizerd dient een ontheffing te worden aangevraagd indien er geen voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving (zie paragraaf 8.1.2). Op alle belangen van de Flora- en faunawet kan een ontheffing worden aangevraagd. Het functioneel leefgebied (foerageergebied) voor sperwer zal door de kap van (lagere) beplanting en de realisatie van woningen veranderen, maar naar verwachting niet verslechteren. In de nieuwe situatie blijft voldoende geschikt foerageergebied aanwezig, met name zangvogels (hoofdvoedsel sperwer) vinden er nog steeds voortplantingshabitat. De realisatie van vakantiewoningen en voorzieningen worden zoveel als mogelijk ingepast in de huidige situatie. Daarnaast is er in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Een ontheffingsaanvraag voor sperwer is niet nodig.

7.2 *Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten*

In het plangebied zijn acht vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn (zogenaamde categorie 5-soorten). Het gaat om boomklever, boomkruiper, ekster, groene specht, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai. Het plangebied is voor al deze soorten potentieel geschikt om voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied aan te bieden. Soorten uit categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-

soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In dezen zijn er geen omstandigheden die jaarronde bescherming van deze nesten rechtvaardigen. Het betreffen alle lokaal en regionaal algemene vogels. Er zijn daarnaast talrijke alternatieven in de directe omgeving. De activiteiten voorzien daarnaast in (zo veel als mogelijk) het behoud van dikke(re) bomen welke daardoor als nestplaats voor alle soorten kunnen blijven fungeren. De activiteiten kunnen wel schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).

7.3 Algemene vogels

In het plangebied zijn zestien vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. Het gaat om gaai, goudhaan, holenduif, houtduif, kauw, kruisbek, kuifmees, merel, roodborst, staartmees, tiftjaf, tuinfluiter, vink, winterkoning, zanglijster en zwartkop. Het plangebied is voor al deze soorten potentieel geschikt om voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied aan te bieden. Deze vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Flora- en faunawet. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).

Tijdens uw werkzaamheden moet u rekening houden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

7.4 *Samenvatting effectbeoordeling*

De effectbeoordeling samengevat:

- Er kan niet worden uitgesloten dat de voortplantingsplaats van buizerd door de activiteiten

wordt verstoord waardoor het nest permanent wordt verlaten. Voor de verstoring op buizerd dient een ontheffing of Verklaring van geen bedenking te worden aangevraagd indien er geen voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving (zie paragraaf 8.1.2).

- Het functioneel leefgebied (foerageergebied) voor sperwer zal door de kap van (lagere) beplanting en de realisatie van woningen veranderen, maar naar verwachting niet verslechteren. Een ontheffingsaanvraag voor sperwer is niet nodig.
- Er zijn geen omstandigheden die jaarronde bescherming van de niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5-nesten) rechtvaardigen. De activiteiten kunnen wel schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).
- De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van algemene vogels. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).

8 Maatregelen

8.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten*

8.1.1 Maatregelen om functionaliteit te waarborgen

De maatregelen die als doel hebben om de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied van buizerd te waarborgen zijn:

- Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van de buizerd, om verstoring in de meest kwetsbare perioden te voorkomen. Door onderzoek blijkt dat buizerds voorkomen in het plangebied. Hierdoor dient in ieder geval te worden voorkomen dat broedgevallen worden verstoord, door buiten het broedseizoen te werken. Het broedseizoen van de buizerd loopt globaal van begin maart tot en met juli. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en van de meteorologische omstandigheden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden.
- Door zonering (75 meter rondom nest) moet rust rondom het nest worden gerealiseerd.

8.1.2 Maatregelen om gunstige staat van instandhouding te waarborgen

Er kan niet worden uitgesloten dat de voortplantingsplaats van buizerd door de activiteiten wordt verstoord waardoor het nest permanent wordt verlaten. Voor de verstoring op buizerd dient een ontheffing te worden aangevraagd indien er geen voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Door het uitvoeren van een omgevingscheck (zie kader volgende pagina) kan worden bepaald of er voldoende alternatieven aanwezig zijn. De ecologisch deskundige zal dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Indien dit niet het geval is dan dient, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. De maatregelen (om de gunstige staat van instandhouding van de buizerd te waarborgen) zijn:

- Opwaarderen van marginaal habitat in de directe omgeving tot optimaal habitat.

- Zoneringsmaatregelen treffen waardoor rustige delen ontstaan waar de buizerd ongestoord kan broeden.
- De genomen maatregelen moeten 3 jaar op hun effectiviteit gemonitord te worden door 2 keer per jaar de locatie te onderzoeken op aanwezigheid en gebruik door buizerd.

Indien voldoende alternatieven voorafgaand aan de activiteiten (hoofdstuk 6) afwezig zijn dient een ontheffing of Verklaring van geen bedenking te worden aangevraagd. Dit is nodig omdat de functionaliteit van de voortplantingsplaats van de buizerd niet kan worden gegarandeerd.

Omgevingscheck

Als een jaarrond beschermd nest in aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Een deskundige moet dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval? Dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk? Dan moet een ontheffing worden aangevraagd. Als ontheffing wordt verleend, geldt tenminste dat in buiten het broedseizoen wordt gewerkt.

8.1.3 Maatregelen om aan zorgplicht te voldoen

De maatregelen om invulling te geven aan de zorgplicht voor buizerd zijn:

- Er moet gewerkt worden buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Deze periode loopt van begin maart tot en met juli. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en van de meteorologische omstandigheden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden. De ecologisch deskundige (hoofdstuk 2) moet de exacte periode van voortplanting aangeven.
- Voorliggend ecologisch werkprotocol moet op basis van het definitief ontwerp en werkplanning – indien nodig – worden aangescherpt. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van de ecologisch deskundige.
- Rondom de bekende verblijfsboom van een buizerd moet gedurende het broedseizoen een strook bos van minimaal 75 meter ongemoeid gelaten worden bij ruimtelijke ingrepen.

8.2 *Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten*

Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden. De mitigerende maatregelen zijn:

- Struweel en ruigte buiten het broedseizoen (15 augustus – 15 maart) verwijderen om te voorkomen dat deze soorten zich in het plangebied vestigen tijdens het broedseizoen.
- Door buiten het broedseizoen in het plangebied te werken.
- Werken tijdens het broedseizoen is mogelijk zolang er geen schadelijke effecten op een broedgeval optreden.

8.3 **Algemene vogels**

Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden. De mitigerende maatregelen zijn:

- Struweel en ruigte buiten het broedseizoen (15 augustus – 15 maart) verwijderen om te voorkomen dat deze soorten zich in het plangebied vestigen tijdens het broedseizoen.
- Door buiten het broedseizoen in het plangebied te werken.
- Werken tijdens het broedseizoen is mogelijk zolang er geen schadelijke effecten op een broedgeval optreden.

9 Parafenblad

Door het invullen van dit parafenblad onderschrijven de uitvoerende partijen, in samenspraak met de betrokken ecologisch deskundige en initiatiefnemer, dat de voorgenomen werkzaamheden plaats hebben op een ecologisch verantwoorde wijze conform beschreven in dit ecologisch werkprotocol. Dit parafenblad dient bij voorkeur tijdens de startbijeenkomst te worden ingevuld. De startbijeenkomst kan ook 's ochtends voor aanvang van de werkzaamheden in het veld plaatshebben.

Gemachtigde (hoofd) aannemer / werknemer

Datum:

Naam:

Functie:

Handtekening:

Ecologisch deskundige

Datum:

Naam:

Functie:

Handtekening:

10 Conclusies en aanbevelingen

10.1 Conclusie

In opdracht van Sagro Milieu Advies Zeeland B.V. heeft Ecoresult een ecologisch werkprotocol opgesteld voor het plangebied genaamd Landgoed Bergvliet te Oosterhout. Dit werkprotocol is opgesteld voor vogels. Aanleiding voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol vogels is de voorgenomen ontwikkeling van diverse percelen op Landgoed Bergvliet aan de Salesdreef 3 te Oosterhout ten behoeve van verblijfsrecreatie in combinatie met wellness/wellbeing-voorzieningen. Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op onder andere broedende vogels. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden. In het voorliggende ecologisch werkprotocol worden de maatregelen zoals aanbevolen in een eerder uitgevoerd Quicksan flora en fauna nader uitgewerkt. Aanvullend zijn twee extra veldonderzoeken uitgevoerd op 14 juni en 1 juli 2013. Het ecologisch werkprotocol is opgesteld om schadelijke effecten door de geplande activiteiten te voorkomen en te beperken op in het plangebied voorkomende vogels. Voorliggend ecologisch werkprotocol moet op basis van het definitief ontwerp en werkplanning – indien nodig – worden aangescherpt. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.

In het plangebied:

- Is een voortplantingsplaats en functioneel leefgebied aangetroffen van buizerd. Er kan niet worden uitgesloten dat de voortplantingsplaats van buizerd door de activiteiten wordt verstoord waardoor het nest permanent wordt verlaten. Voor de verstoring op buizerd dient een ontheffing te worden aangevraagd indien er geen voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving (zie paragraaf 8.1.2). Door het uitvoeren van een omgevingscheck kan worden bepaald of er voldoende alternatieven aanwezig zijn. De ecologisch deskundige zal dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Indien dit niet het geval is dan dient, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Indien

voldoende alternatieven voorafgaand aan de activiteiten (hoofdstuk 6) afwezig zijn dient een ontheffing of Verklaring van geen bedenking te worden aangevraagd. Dit is nodig omdat de functionaliteit van de voortplantingsplaats van de buizerd niet kan worden gegarandeerd.

- Is functioneel leefgebied aangetroffen van sperwer. Het functioneel leefgebied (foerageergebied) voor sperwer zal door de kap van (lagere) beplanting en de realisatie van woningen veranderen, maar naar verwachting niet verslechteren. Een ontheffingsaanvraag voor sperwer is niet nodig.
- Zijn acht vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Er zijn geen omstandigheden die jaarronde bescherming van deze categorie 5-nesten rechtvaardigen. De activiteiten kunnen wel schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).
- Zijn zestien vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van algemene vogels. Het is mogelijk mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 8.3).

10.2 Aanbevelingen

Er is een kans op de aanwezigheid van soorten die niet in tabellen van de Flora- en faunawet worden benoemd. Ook zijn er (potentiële) verblijfplaatsen in en rondom het plangebied aanwezig van soorten die vallen onder het beschermingsregime van tabel I van de Flora- en faunawet. Met name zijn dit grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Voor activiteiten met effect op deze soorten geldt vrijstelling indien het werk zorgvuldig (conform artikel 2 van de Flora- en faunawet) uitgevoerd wordt. Door de matige trefkans zijn geen extra mitigerende maatregelen nodig. Artikel 2 'Zorgplicht' van de Flora- en faunawet blijft van toepassing en luidt:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
- De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die

redelijkerwijs van hem kunnen worden geleverd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

11 Geraadpleegde bronnen

11.1 *Literatuur*

Nijsten, D.J., 2013. Ecologische Quicksan Gemeente Oosterhout Landgoed Bergvliet Salesdreef 3 te Oosterhout. Projectnummer 23139001.

Nijsten, D.J., 2013. Ruimtelijke Onderbouwing Landgoed Bergvliet Gemeente Oosterhout Salesdreef 3 te Oosterhout. Projectnummer 23139001.

Van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland. Nijmegen.

11.2 *Internet*

Soortenstandaards

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: <http://www.hetInvloket.nl>

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase
In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.
- Soortenregister
Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en

verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen

afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn.

uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Bijlage 2 Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd nesten

Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd nest	
Soort	Categorie vaste nesten
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Bijlage 3 Lijst vogelsoorten met niet jaarrond beschermd nesten

Lijst vogelsoorten met niet jaarrond beschermd nest	
Soort	Categorie vaste nesten
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Brilduiker	5
Draaihals	5
Eidereend	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Hop	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kleine vliegenvanger	5
Koolmees	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Raaf	5
Ruigpootuil	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Torenvalk	5
Zeearend	5
Zwarte kraai	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5
Zwarte specht	5

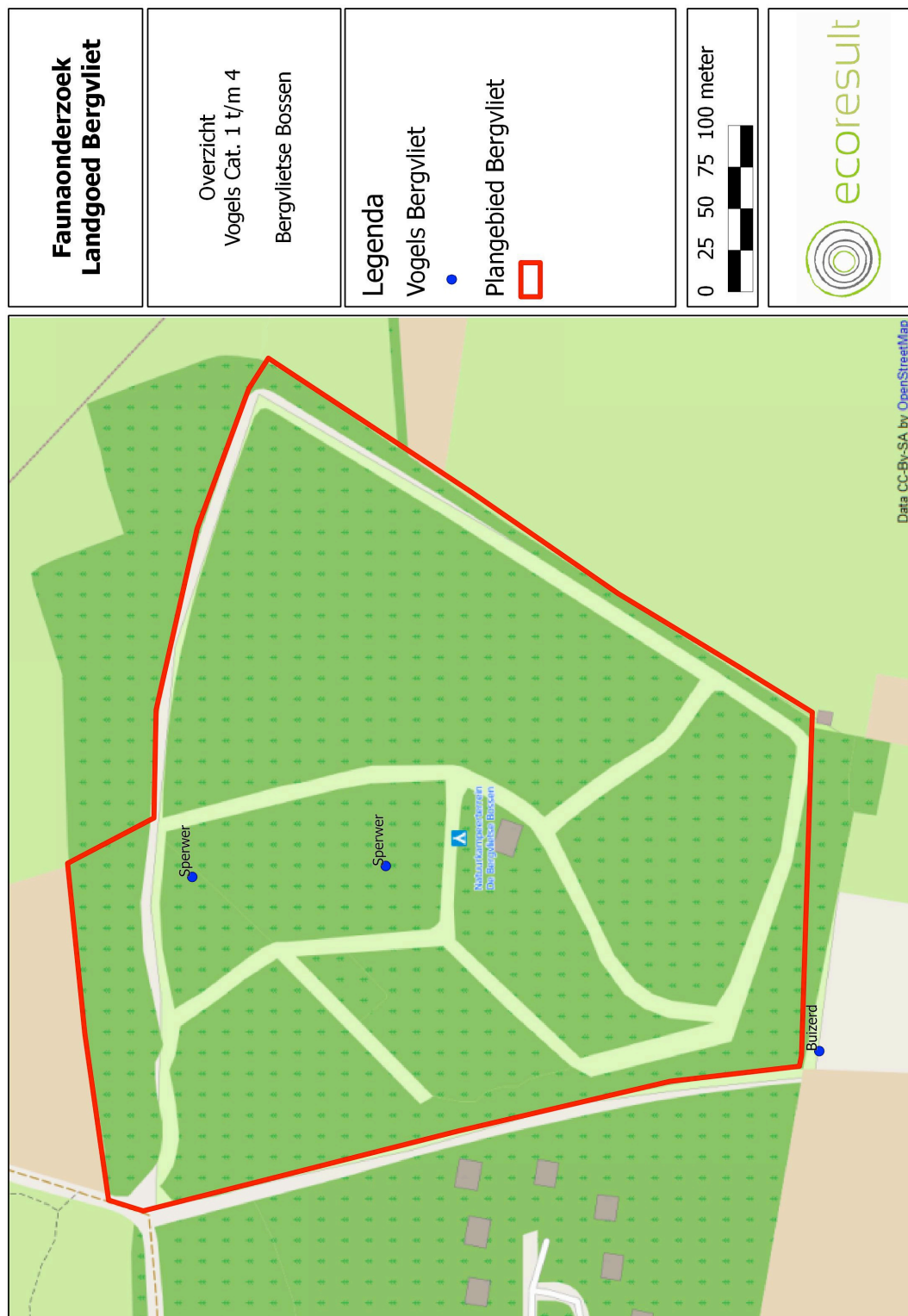
In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermd vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

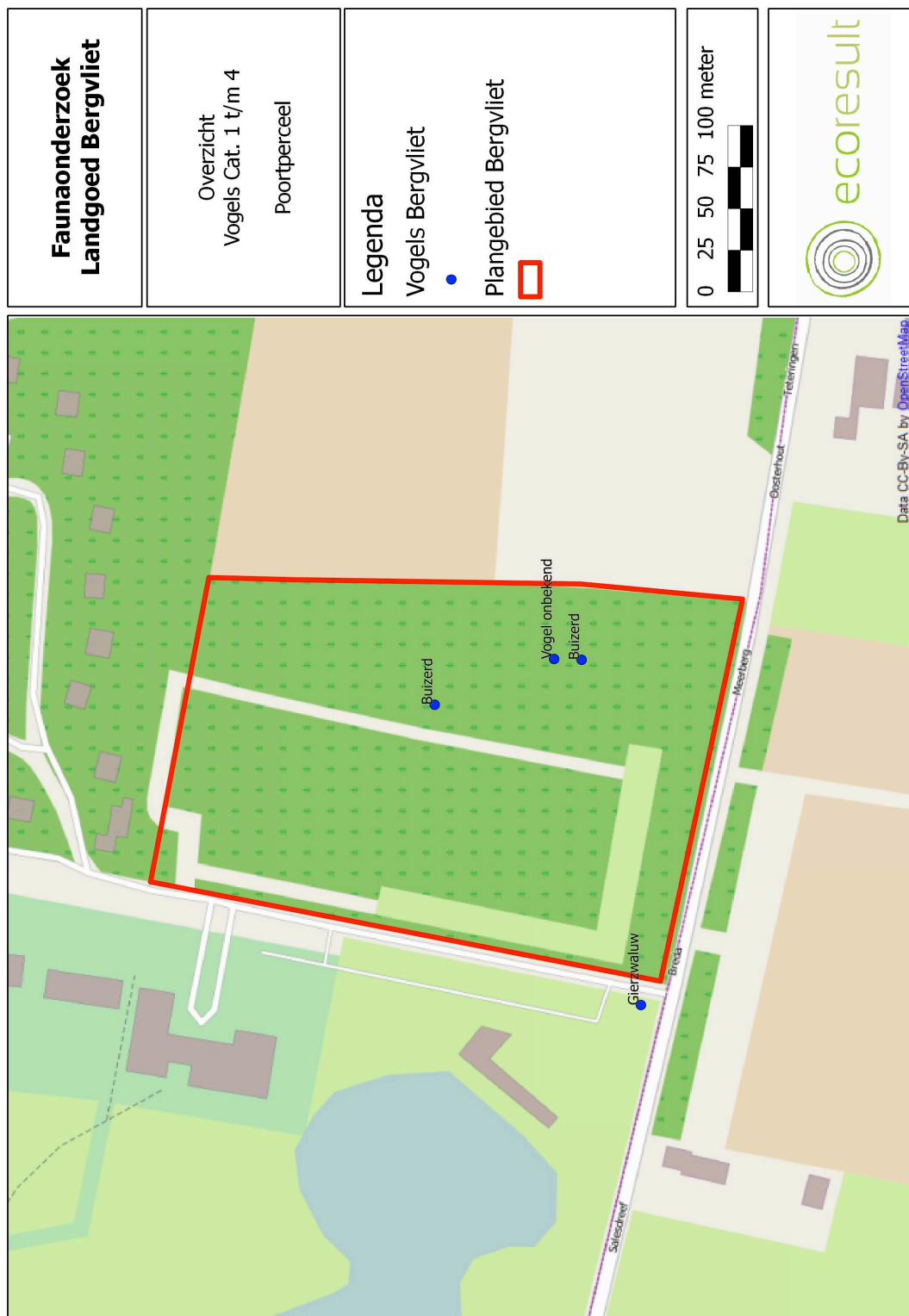
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit

beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

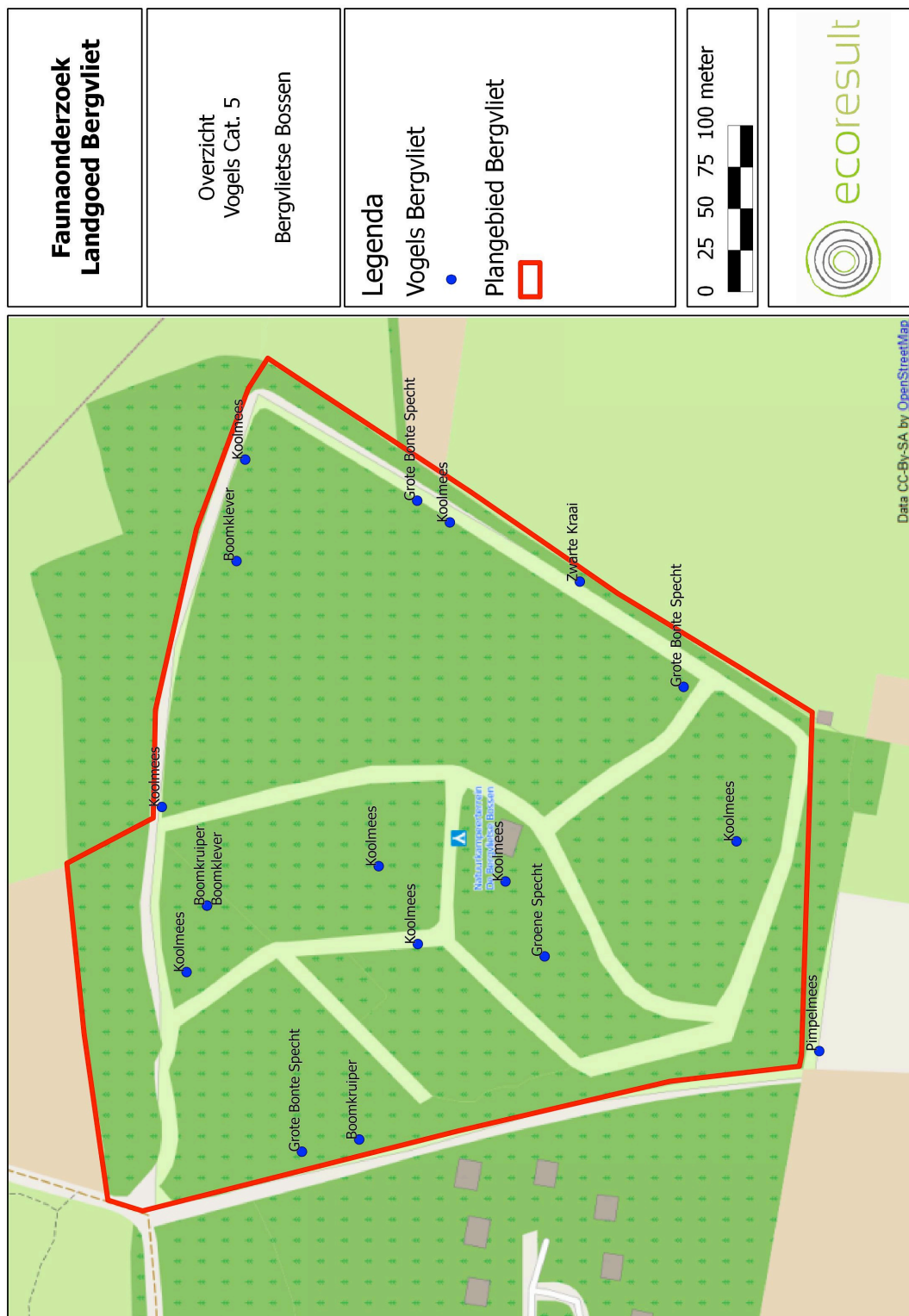
Bijlage 4 Alle waarnemingen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Toelichting: vogel onbekend op kaart poortperceel is locatie nest buizerd.

Bijlage 5 Alle waarnemingen vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Bijlage 6 Alle waarnemingen algemene vogels

